TRAFIKVERKET

KRAV

Säkerhetsbesiktning – behörighetshantering

TDOK 2013:0195

Version 5.0

2019-08-19

TDOK-nummer
TDOK 2013:0195
Dokumentdatum
2019-08-19
Version
5.0
Fastställt av
Chef VO Investering
Gäller från
2019-09-30
Ersätter
[Ersätter]
Skapat av
Gregefalk Johan, UHvek
Konfidentialitetsnivå
Ej begränsad

Säkerhetsbesiktning – behörighetshantering

”Detta dokument ingår i Trafikverkets ledningssystem och är en del av säkerhetsstyrningssystemet för järnväg. Se särskilda regler för förvaltning av säkerhetstillstånd.”

1 Syfte

Dokumentet syftar till att säkerställa att endast behöriga besiktningsmän genomför säkerhetsbesiktningar.

2 Omfattning

Dokumentet gäller ban- och signalanläggningar och ska läsas tillsammans med TDOK 2014:0240 ” Säkerhetsbesiktning av fasta järnvägsanläggningar.”

Elanläggningar ingår inte.

Dokumentet beskriver behörighetshantering av besiktningsmän och definierar de krav som ställs på de funktioner som är inblandande i genomförandet av säkerhetsbesiktningar av järnvägsanläggningen. Även de krav som ställs på företaget och dess besiktningsansvarige där besiktningsmannen är anställd, beskrivs samt funktion besiktningssamordnare.

Dokumentet gäller för följande avsnitt i TDOK 2014:0240 version 4.0:

Kapitel i TDOK 2014:0240	Beskrivning	Anmärkning	Har kännedom	Har kunskap	Utför
2	Inledning			x	
3	Omfattning			x	
4	Definitioner och förkortningar			x	
5	Ansvar			x	
6	Säkerhetsbesiktning			x	
7	Spår	”Utför” gäller allt utom 7.2.1 och 7.5.4, se nedan. 7.1 endast avser manuellt uppmätt spårläge (inte			x

Kapitel i TDOK 2014:0240	Beskrivning	Anmärkning	Har kännedom	Har kunskap	Utför
		maskinellt uppmätt).			
7.2.1	Oförstörande provning (OFP)		x		
7.5.4	Rörlig broskarv		x		
8	Spårväxel	”Utför” gäller allt förutom 8.14 Växelvärme/ Staggropsvärme, för 8.2.1, se rad nedan.			x
8.2.1	oförstörande provning (OFP)		x		
9	Bank				x
10	Skärning				x
11	Trumma				x
12	Bro				x
13[1]	Tunnel	I kap 13.2 Utrymningssäkerhet ingår inte följande kontroller: - Eventuell reservkrafts eller UPS-matnings funktion vid strömbortfall. – Funktionskontroll av tunnelradio. – Funktionskontroll av brandvattensystem. – Kontroll av att ventiler på brandposter går att öppna och stänga samt är i rätt läge [2] Ovanstående kontroller ska genomföras av behörig personal			x
15	Bangårdssäkerhet	Kap. 15.2.1 Brandsläckare pkt 6-11 ska utföras av person med utbildning som uppfyller SS 3656 – ”Brand och räddning, Handbrandsläckare, Underhåll och omladdning.” Kap 15.4 Brandvattensystem pkt 1 och 9 ska utföras av person/er med kompetens enligt separat instruktion för varje bangård.			x
16	Plattform & lastkaj				x
17	Plattformsövergång	Kap 17.5 Felindikering, ingår inte.			x
18	Spårspärr				x
19	Stoppbock				x
21	Teknikbyggnad	21.2 ingår inte			
31	Balis-grupp				x
32	Plankorsning	32.5 Felindikering, ingår inte.			x
33	Signal				x

[1] Under en tidsperiod upp till sex månader efter dokumentets utgivning, kommer delar av kapitel 13 och 15 att föras in i behörigheten för säkerhetsbesiktningsman bana/el. Kompletteringsutbildning via Trafikverksskolan planeras till hösten 2016.
[2] Kontroll av att ventilen är öppning- och stängningsbar samt är i rätt läge utgår vid de tunnlar där drift- och underhållsinstruktioner inte specificerar ”rätt läge” för ventilerna vid normal drift.

Kapitel i TDOK 2014:0240	Beskrivning	Anmärkning	Har kännedom	Har kunskap	Utför
34	Signalställverk & Linjeblockeringssystem	Endast 34.2 Kontroll-låsnycklar ingår.			x
35	Tavla				x
36	Detektor	Kap 36.2 Urspårningsslinga, funktionstest ingår inte.			x
38	Fastighet	Kap 38.2.2 Brandlarm med detektorer, ingår inte.			x
39	Hägnad				x
40	Snögalleri				x
41	Hjälpmedel och referenser			x	

Dokumentet omfattar inte:

Kapitel i TDOK 2014:0240	Beskrivning
14	Bangårds-/plattformsbelysning
20	Anläggningar för kraftförsörjning av uppställda järnvägsfordon
22	Kontaktledning
23	Hjälpkraftledning
24	Fördelningsstation (50 Hz)
25	Kopplingscentral
26	Matarledning 30kV och 132 kV
27	Nätstation
28	Omformarstation
29	Sektioneringsstation
30	Transformatorstation 15 – 132 kV
37	Kabelanläggning

3 Definitioner och förkortningar

Arthur	är Trafikverkets system för tilldelning konton för tjänster, applikationer och system.
Behörighetsprov	Test som avser att teoretiskt och/eller praktiskt kontrollera kunskap och förmåga enligt detta dokument.

Behörighetsbevis	Handling utfärdas av Utbildare som visar att en person godkänts efter behörighetstest och fullgjord praktik.
Besiktningsansvarig	Roll hos en spårentreprenör som har ett ansvar för att organisationens säkerhetsbesiktningsmän uppfyller kraven i detta dokument och att företaget utför uppgiften på avsett sätt.
Erfarenhet	Kombination av kunskaper, förståelse och utförande.
Föråldrad erfarenhet	Då erfarenheten inte använts på 3 år.
Ha kännedom om	Har översiktlig kunskap om ett sakområde eller ett arbetssätt.
Ha kunskap om	Ska kunna återge med viss förståelse vad fakta eller ett arbetssätt avser. Sökande ska själv kunna beskriva ett arbetssätt och förstå dess konsekvenser.
Spårentreprenör	Den som på uppdrag av infrastrukturförvaltaren bedriver arbeten i järnvägsinfrastrukturen. Med spårentreprenör avses i föreskrifterna även infrastrukturförvaltare som utför arbete på egen järnvägsinfrastruktur. Enligt TTJ kapitel 1 - Termer
Säkerhetsbesiktningsman	Person som har kunskap och är godkänd vid behörighetstest och har fullgjord praktik.
Utför	Den sökande utför en uppgift på rätt sätt från början till slut, inklusive dokumentation.

4 Ansvar och kompetens

Besiktningssamordnare på Trafikverket ska:

- driva förbättring av arbetssätt, krav och utbildning för besiktningsverksamheten
- vara kontaktperson för besiktningsfrågor internt, Trafikverksskolan och externt för entreprenörer etc.
- initiera och driva ”besiktningsnätverk”/forum med berörda
- på nationell nivå följa upp besiktningar och åtgärder efter besiktningar
- ta emot och fånga förbättringsförslag
- initiera förändringar av IT-stöd för besiktningsverksamheten utifrån behov

- hålla koll på lagar, regler, TSFS etc. och införa nödvändiga förändringar i enlighet med detta
- informera utbildare om förändringar i besiktningsregelverket
- informera besiktningsansvarig om förändringar i besiktningsregelverket

- godkänna utbildning och behörighetsprov av besiktningsmän
- närvara vid en utbildning en gång om året
- tillsammans med utbildare utvärdera utbildningen en gång om året eller vid uppkommet brådskande behov såsom t ex regelverksförändringar

- ansvara för att register över behöriga utbildare hålls uppdaterat
- ansvara för att register över behöriga besiktningsmän hålls uppdaterat
- besluta om indragning av behörighet för besiktningsman

Utbildare ska:
- ha kompetens att kunna tillämpa detta dokument
- granska anmälningar av personer till utbildning
- genomföra utbildning på ett pedagogiskt sätt
- utföra och godkänna behörighetsprov
- utfärda behörighetsbevis
- hålla register över behöriga utbildare uppdaterat
- hålla register över behöriga besiktningsmän uppdaterat
- tillsammans med besiktningssamordnaren utvärdera utbildningen en gång om året eller vid brådskande behov såsom t ex regelverksförändringar
- uppdatera utbildning vid förändringar i besiktningsregelverket

Företag som ska genomföra säkerhetsbesiktning ska:
- ha besiktningsansvarig utsedd
- tillhandahålla kontaktuppgifter till Trafikverket för den besiktningsansvarige
- ha behöriga besiktningsmän

Besiktningsansvarig ska:
- ha kompetens som en besiktningsman och vara behörig besiktningsman
- bedöma besiktningsmäns lämplighet och vid behov ta dessa ur tjänst
- rapportera till besiktningssamordnaren om olämpliga besiktningsmän
- säkerställa att besiktningsmän uppfyller de krav som är ställda på dessa
- informera besiktningsmän om förändringar i besiktningsregelverket
- utse lämpliga praktikhandledare
- föra förbättringsförslag vidare till besiktningssamordnaren på Trafikverket
- vara tekniskt stöd och IT-stöd för besiktningsmännen
- på företagsnivå följa upp besiktningar
- medverka i ”besiktningsnätverk”/forum som besiktningssamordnaren kallar till

Praktikhandledare ska:

- behörig besiktningsman med 2 års erfarenhet som tillämpats i praktiken
- pedagogisk förmåga

Besiktningsman ska:

- ha avlagt godkänt behörighetsprov och genomfört godkänd praktik
- genomföra behörighetsuppdatering vart 3:e år
- säkerställa att behörighetsuppdatering genomförs i tid (för att fortsätta få genomföra besiktningar)
- ha den kompetens som krävs för att kunna tillämpa arbetssättet beskrivet i TDOK 2013:0143 *Felrapportering Underhåll järnväg*
- ha den kompetens som krävs för att kunna tillämpa de krav som gäller i TDOK 2014:0240 *Säkerhetsbesiktning av fasta järnvägsanläggningar*
- föreslå förbättringsförslag på arbetssätt/krav
- vid brist av kompetens/erfarenhet för en viss anläggningstyp, ta hjälp av annan besiktningsman

Person som ska gå utbildning för besiktningsman ska ha följande förkunskaper, kompetens och erfarenhet:

- uppfylla hälsofordringskraven enligt BVFS 2000:4, senast ändrade genom TS-FS2018:95
- ha god iakttagelseförmåga, ansvarskänsla och gott omdöme
- behärska svenska väl i tal och skrift.
- ha integritet och insikt att avsäga sig uppdrag då så anses nödvändigt t.ex. om kompetensen kan anses ha brister för en viss ny eller sällan förekommande anläggningstyp.
- ha minst 2 års erfarenhet av praktiskt spårtekniskt arbete
- ha god kunskap och erfarenhet om aktuella anläggningstyper som ingår i resp. säkerhetsbesiktningsutbildning.
- ha genomgått utbildning Banteknik för underhållspersonal (BBUHBT) med godkänt resultat
- ha genomgått utbildning Stabilitetspåverkande arbete i spår (BASTAB) med godkänt resultat
- TSFS 2015:34 Transportstyrelsens föreskrifter om säkerhetsstyrningssystem och övriga säkerhetsbestämmelser för infrastrukturförvaltare med säkerhetstillstånd samt järnvägsföretag med säkerhetsintyg
- TSFS 2015:77 Transportstyrelsens föreskrifter om bedrivande av tågtrafik
- Järnvägslagen (2004:519)
- Järnvägsförordningen (2004:526)
- Järnvägsstyrelsens föreskrifter om järnvägens säkerhetsbestämmelser vad gäller trafik och arbeten på spår (JvSFS 2008:8)
- Lag (1945:119) om stängselskyldighet för järnväg,
- Trafikförordningen (1998:1276) (TrF)
- Vägmärkesförordningen (2007:90)

5 Ingående aktiviteter/uppgifter

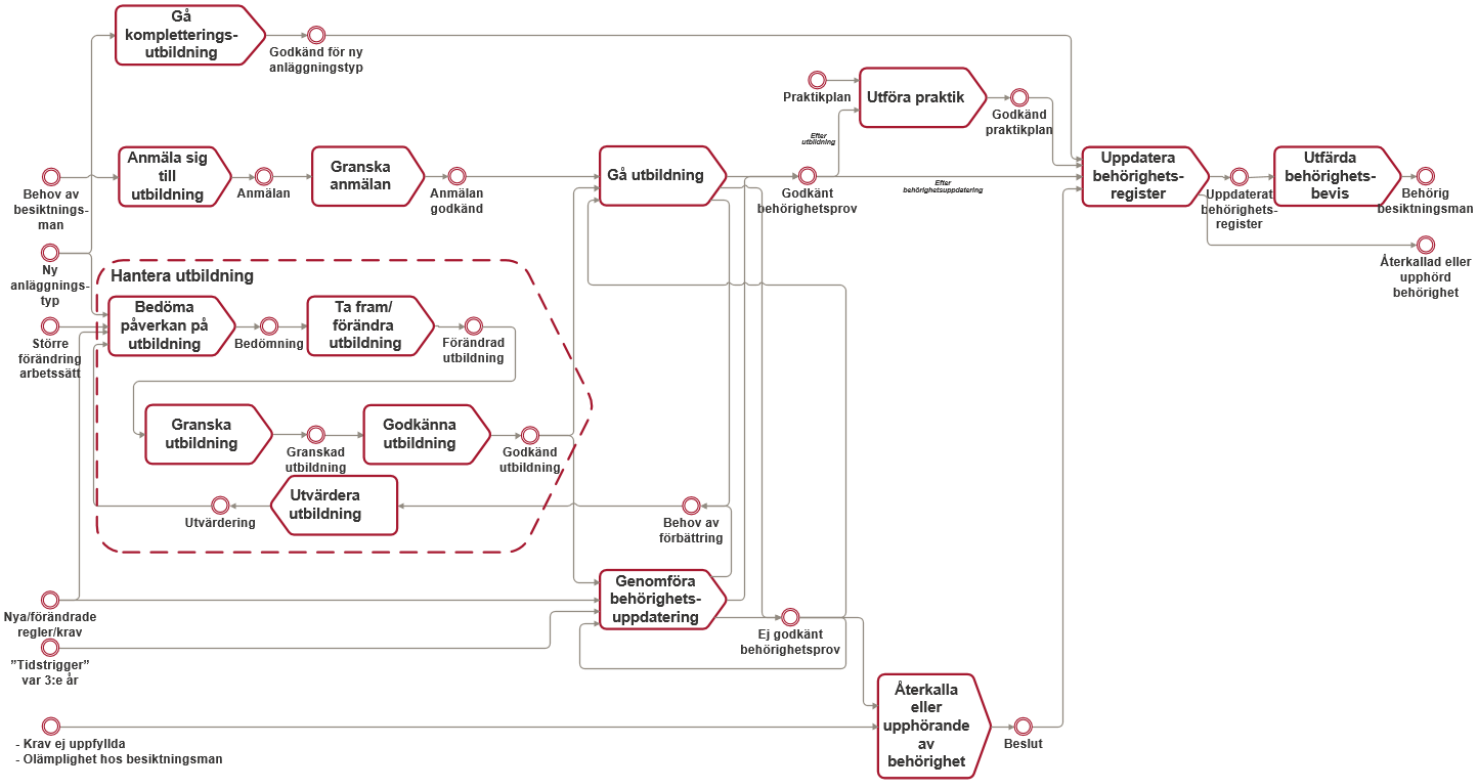

Bild 1. Process för behörighetshantering av besiktningsmän

5.1. Förutsättningar

- Behov av besiktningsman
- ”Tidstrigger” var 3:e år
- Olämplighet hos besiktningsman

5.2. Anmäla sig utbildning

Om en person ska utbildas till besiktningsman ska denne ha erfarenhet och förkunskaper som anges i avsnitt 4.

Anmälan sker på Trafikverksskolans hemsida. Intyg/betyg från genomgångna utbildningar skickas till trafikverksskolans.kursbokning@trafikverket.se.
TMALL 1046 Säkerhetsbesiktning - utbildningsanmälan används.

Person utan tillräckliga förkunskapskrav kan gå utbildning i orienteringssyfte men blir då inte behörig besiktningsman och får inte genomföra besiktningar.

5.3. Granska anmälan

Utbildaren granskar att förkunskapskrav är uppfyllda i anmälan. Om förkunskapskrav inte är uppfyllda informeras person som anmält sig till utbildningen.

5.4. Gå utbildning

Utbildning genomförs enligt kursplanen.

Utbildningen avslutas med ett behörighetsprov som består av både teoretiska och praktiska delar.

Vid underkänt behörighetsprov har person rätt att göra ett nytt behörighetsprov inom 6 månader från provtillfället.

5.5. Utföra praktik

Personen ska genomgå praktik om minst 20 dagar som ska vara klar inom ett år från det att behörighetsprovet gjordes. Innehållet i praktiken styrs av TMALL 1045 ”Säkerhetsbesiktning – praktikplan”. Personen ska ha en av entreprenören utsedd handledare som själv ska vara behörig besiktningsman sedan 2 år. Efter genomgången praktik när minst 50%* av praktikplanen genomförts, signeras praktikplanen av personen och praktikhandledare och skickas till Trafikverkskolan.

* Denna andel vald då alla anläggningsdelar som ingår i en säkerhetsbesiktning inte finns överallt.

5.6. Uppdatera behörighetsregister

Utbildaren uppdaterar behörighetsregistret med följande uppgifter

- personuppgifter
- hur länge behörigheten gäller
- kompetensområde (bana/signal)

5.7. Utfärda behörighetsbevis

Besiktningsmannen ansvarar för att ansöka om behörighet till Bessy i Arthur.

Utbildaren ska utfärda behörighetsbevis och sända detta i original till personen och en kopia till Besiktningsansvarig.

5.8. Genomföra behörighetsuppdatering

För att behålla behörighet som besiktningsman måste behörigheten uppdateras minst var 3:e år. Utbildaren på Trafikverket kallar senast 5 månader innan befintlig behörighet löper ut till behörighetsuppdatering. Ansvaret ligger dock hos besiktningsmannen att gå dessa utbildningar i tid för att fortsätta få genomföra besiktningar.

Behörighetsuppdatering har två huvudändamål nämligen att:

- utbilda i nya anläggningar/anläggningsdelar eller nya/förändrade regler eller krav (Behörighetsuppdateringen fokuserar på förändringar i gällande regelverk som gjorts under de senaste 3 åren.)
- repetera delar av utbildningen som det finns behov i att gå igenom

Utbildningen avslutas med ett behörighetsprov som består av både teoretiska och praktiska delar.

Vid underkänt behörighetsprov har besiktningsmannen rätt att göra ett nytt behörighetsprov inom 6 månader efter provtillfället dock tidigast 1 vecka efter provtillfället . Han får dock inte genomföra säkerhetsbesiktningar förrän behörighetsprovet är godkänt.

Nya och förändrade regler kan göra att behörigheterna ska omprövas inom tre-årsperioden.

5.9. Gå kompletteringsutbildning

Om besiktningsmannen saknar kunskap om en ny anläggningstyp så kan denne inte genomföra besiktning för anläggningstypen. Besiktningsmannen kan då gå en kompletteringsutbildning för just den nya anläggningstypen.

5.10. Återkalla eller upphörande av behörighet

En behörighet kan återkallas om en besiktningsman inte uppfyller de krav som ställs och visar olämplighet i yrkesutövningen. Exempel på olämplighet är registrering av besiktning som inte genomförts, felaktiga bedömningar, allmän vårdslöshet etc.

Besiktningsansvarig ska löpande göra en bedömning av besiktningsmännen.

Behörigheten upphör

- efter tre år, om inte ny behörighetsprövning genomförts med godkänt resultat
- vid underkänt behörighetsprov efter behörighetsuppdatering
- om besiktningssamordnaren på Trafikverket beslutar om återkallande av behörighet. Besiktningssamordnaren informerar besiktningsansvarig om ett sådant beslut. Besiktningsansvarig informerar besiktningsmannen och vidtar åtgärder så denne inte kan genomföra besiktningar.

5.11. Bedöma påverkan på utbildning

Vid större förändringar av arbetssätt, krav eller efter utvärdering efter genomförd utbildning, görs en bedömning om utbildning behöver förändras vilket görs av utbildaren, utvecklingsansvarig eller besiktningssamordnaren.

5.12. Ta fram/förändra utbildning

Utvecklingsansvarig för utbildningen tar fram eller reviderar:

- målprogram
- kursplan
- nya övningsanläggningar

Utbildare tar fram eller reviderar:

- kursmaterial
- förbereder övningsanläggning

5.13. Granska utbildning

Besiktningssamordnaren kontrollerar målprogrammet och kursplan mot styrande dokument och inhämtar synpunkter från sakkunniga inom respektive område vid behov.

Besiktningssamordnaren kan också granska utbildningen genom att närvara vid något utbildningstillfälle för att säkerställa metod och kvalité etc.

Besiktningssamordnaren kontrollerar även kursmaterial mot målprogram.

5.14. Godkänna utbildning

Besiktningssamordnaren godkänner utbildningen genom att ta ett beslut. Beslutet dokumenteras genom att använda den allmänna beslutmallen. I beslutet ska den godkända kursplanen och målprogrammet anges.

5.15. Utvärdera utbildning

Efter genomförd utbildning samlas synpunkter från kursdeltagarna in vilka utvärderas av utbildaren. Detta kan vara kursinnehåll mot kurslängd, genomförandemetodens lämplighet etc.

6 Resultat

- Behörig besiktningsman
- Återkallade eller upphörd behörighet

7 Relaterade dokument

TMALL 1046 ”Säkerhetsbesiktning - utbildningsanmälan används”

TMALL 1045 ”Säkerhetsbesiktning – praktikplan”

TDOK 2013:0143 *Felrapportering Underhåll järnväg*

TDOK 2014:0240 *Säkerhetsbesiktning av fasta järnvägsanläggningar*

8 Versionslogg

Fastställd version	Dokumentdatum	Ändring	Namn
Version 5.0	2019-08-19	Ny Dokumenttitel Krav på följande beskrivna: • Besiktningssamordnare • Utbildare • Företag • Besiktningsansvarig • Praktikhandledare • Besiktningsman • Person som ska gå utbildning Processflöde för behörighetshantering av besiktningsmän inkl hantering av utbildning Ny mall TMALL 1046 ”Säkerhetsbesiktning - utbildningsanmälan används” Ny mall TMALL 1045 ”Säkerhetsbesiktning – praktikplan”	Gregefalk Johan